

1. Sami Thaçi, Nemačkoj

Sami Thaçi [Taçi] je poreklom sa Kosova. On živi u Vupertalu i od 1987. radi kao nastavnik albanske dopunske škole u Vupertalu, Remšajdu i drugim opštinama. Delovi njegove izjave:

U Nemačkoj nastava maternjih jezika u dopunskim školama nije na isti način organizovana u svim saveznim pokrajinama. Severna Rajna-Vestfalija se razlikuje od drugih saveznih pokrajina utoliko što je tu nastava u dopunskim školama organizovana od strane Ministarstva školstva i usavršavanja; ipak, pohađanje dopunske škole je i tu dobrovoljno.

Za početnike u poslu Pokrajinski institut za školu stavlja na raspolaganje različite ponude (seminare, praktične vežbe nastave itd.), uz koje se stiču znanja iz metodike i didaktike.

Da didaktički ne bismo zaostajali, trebaju nam predavanja u vezi s najnovijim razvojem organizacije nastave, npr. u pogledu aktuelnog koncepta orijentacije nastave prema standardu. Za ove i druge metodološke novine školske institucije nude jednodnevne seminare, koje uvek veoma rado posećujem, jer su zaista korisni. Razmena iskustava do koje u tim prilikama dolazi je takođe dobra.

Ponude u oblasti profesionalizacije dolaze od strane Pokrajinskog instituta u Soestu, kao i različitih izvrsnih stručnjaka iz više institucija Severne Rajne-Vestfalije. Tome treba dodati radionice, kojima predstavljamo i razmenjujemo materijale za različite teme. Važan izvor informacija su i višednevni seminari, koje organizuje Ministarstvo obrazovanje Kosova, a koji se održavaju svakog leta na Kosovu, u Albaniji ili Makedoniji. U središtu pažnje tih seminara je razmena sa kolegama albanskih dopunskih škola u celoj Evropi.

2. Yinying Kong, Švajcarska

Yinying [Jinjing] Kong je poreklom iz Kine. Ona tri godine živi u Cirihiu gde je jednako dugo angažovana kao nastavnica kineskog u dopunskoj školi. Delovi njene izjave:

Veoma sam srećna što ovde postoji obavezno predavanje o usavršavanju, naime Uvod u ciriški školski sistem. Tu sam zaista mnogo naučila o školskom sistemu u kantonu Cirihi. Tako nešto bi trebalo da postoji ne samo u Cirihiu, nego u celoj Švajcarskoj. Sem toga, već dugo bih volela da ima više mogućnosti pedagoškog obrazovanja za ljude kao što sam ja, dakle, za nastavnike maternjih jezika dopunskih škola koji pre svega žele da steknu uvid u pedagoške osnove posebnih nastavnih oblasti.

Mislim da je pozitivno to što nas švajcarski školski sistem ozbiljno shvata. Često sam se pitala šta je uopšte moja zemlja porekla uradila za nas. Ne mnogo toga! Zar ne bi bilo lepo kada bi, recimo, bila organizovana neka letnja škola ili kratki boravci u Kini? Tako bi učenici mogli vežbati svoj jezik i bolje upoznati i razumeti zemlju i njenu kulturu; istovremeno, mi nastavnici bismo mogli aktualizovati svoje stručno znanje.

3. Rizah Sheqiri, Švedska

Rizah Sheqiri [Šećiri] je poreklom s Kosova. On živi u Švedskoj, gde od 1995. radi kao nastavnik albanskog u dopunskoj školi u Karlskroni. Delovi njegove izjave:

Dobra škola traži sposobne i visokoprofesionalne nastavnike koji vladaju „misterijom predavanja“. Srećom, školske direkcije mnogih opština ovde su to odavno shvatile i angažovane su, zajedno s univerzitetima i pedagoškim visokim školama, na profesionalizaciji nastavnika. Naravno, i ja kao nastavnik maternjeg jezika u dopunskoj školi koristim tu ponudu i posetio sam, zajedno s mnogo kolega, pedagoške i didaktičke poslediplomske kurseve nivoa C i D. Veoma smo zadovoljni uspehom naših studija, jer samo najbolje kvalifikovani nastavnici mogu – kao jake lokomotive – povući školu i nastavu dalje i razviti ih za budućnost. Naravno, naše usavršavanje nije završeno; usavršavanje u stvari mora biti doživotan proces.

Još nešto: u procesu razvoja nastave i usavršavanja mi, nastavnici, možemo jedni drugima mnogo dati i pomoći. Mi možemo jedni za druge postati izvor inspiracije, jer uzajamno kritički posmatramo i komentarišemo naš rad. Ovi oblici kolegijalne intervizije i diskusije su utoliko vredniji jer ih je moguće jednostavno i dobro ugraditi u školsku svakodnevicu.

4. Hazir Mehmeti, Austrija

Hazir Mehmeti (M.A.) je poreklom sa Kosova. On 17 godina živi u Beču, gde od 1999. u više škola radi kao nastavnik albanske dopunske škole. Izvodi:

U svojoj domovini nisam skupio iskustva na koja bih mogao da se nadovežem ovde u integracionoj nastavi i nastavi maternjeg jezika u dopunskoj školi. Tako sam morao da vidim kako da steknem potrebna znanja za uspešno predavanje i učenje u dopunskoj školi. Posećivao sam seminare na temu izazova integracije, ali to što sam tu naučio još nije bilo dovoljno. Morao sam sâm da „izmislim“ nove metode koje su bolje odgovarale uslovima nastave u dopunskoj školi. Shvatio sam nužnost specifičnih treninga za integraciju i učenje jezika zemlje porekla. Važno je da se na takvim seminarima stalno tematizuju promenljivi socijalni i tehnološki razvoji i tendencije. Bilo bi dobro obrazovati multilingvalne, multikulturne i multidimenzionalne grupe za trening gde bismo se upoznavali sa najnovijim razvojjima i saznanjima.

5. Mahamuud Ali Adam, Švedska

Mahamuud [Mahmud] Ali Adam je poreklom iz Somalije, gde je radio kao nastavnik istorije. Sada 6 godina živi u Švedskoj; godinu dana radi kao nastavnik somalskog u dopunskoj školi u Karlshamu. Izvodi:

Kada je reč o usavršavanju, imam mnogo želja da se što brže kvalifikujem za dobrog nastavnika maternjeg jezika. Najbolji bi bili intenzivni kursevi. Moja najveća želja bi bila da ne steknem samo kvalifikaciju kao nastavnik jezika, nego i istorije i poznavanja društva. Do sada sam prevashodno posećivao različite treninge koje su organizovale škole u kojima radim. Za moje usavršavanje je takođe bilo važno uspostavljanje kontakata sa drugim, iskusnim nastavnicima dopunskih škola od kojih sam mnogo naučio.

S obzirom na to da se školski sistemi u Somaliji i Švedskoj znatno razlikuju, veliki značaj imaju uvodni kursevi u ovdašnji školski sistem. To važi i za posete drugim školama i drugim nastavnicima.

Bilo bi divno kada bi moja domovina izrađivala materijale ili udžbenike specifično za nastavu u dopunskim školama, ali takvih knjiga, nažalost, uopšte nema.

6. Svetlana Matić, Austrija

Svetlana Matić je poreklom iz Srbije i živi u Beču. Ona 20 godina radi kao nastavnica bosanskog/hrvatskog/srpskog u dopunskoj školi i napisala je više knjiga.

Stručno usavršavanje je od velikog značaja za nastavnike maternjeg jezika u dopunskim školama, i u pogledu inovativne realizacije vaspitnih i obrazovnih zadataka. Na do sada ponuđenim seminarima i predavanjima težište je više bilo na pedagoškim teorijama nego nastavnoj praksi. Mislim da bi se u budućnosti trebalo više orijentisati na konkretne potrebe nastavnika i učenika. To se može postići intenzivnijim naučnim istraživanjima u ovoj oblasti. Pritom je važno da se i u oblasti pedagogije razmotre aktuelna teorijska i praktična pitanja u vezi sa obrazovanjem i nastavom.

Austrija je jedna od retkih zemalja koje dopunskim školama posvećuju veliku pažnju; ovde se vodi veoma odgovorna obrazovna politika. Od samog početka su školske institucije bile nadležne za dopunske škole. Od 1992. je nastava u dopunskim školama deo austrijskog školskog sistema, tako da, u pogledu npr. bosanskog/hrvatskog/srpskog zemlje porekla više nemaju mogućnost da utiču na koncepciju nastave. Ali, treba računati s tim da će te zemlje pokazati veći interes za nastavu u dopunskim školama, jer mnogo ljudi sa prostora bivše Jugoslavije živi u Austriji.

Usavršavanja nastavnika u oblasti pedagogije i didaktike je prvorazredna obaveza u svakom modernom društvu. U tom smislu sam se uvek trudila da ispunim zahteve i obaveze koje su bile preda mnom. Zbog toga, takođe, redovno učestvujem na seminarima i naučnim konferencijama. Sem toga, vodim računa o tome da nova saznanja konkretno uključim u svoju nastavnu svakodnevicu. Sopstvenim publikacijama sam pokušala da sažmem svoja iskustva i da ih učinim dostupnim i korisnim i za druge; u istom smislu trenutno radim na doktoratu o dopunskoj nastavi maternjeg jezika u bečkim osnovnim školama.

7. Gulderen Ozyildirim, Engleska

Gulderen Ozyildirim [Ozjildirim] je poreklom iz Turske. Ona živi u Londonu, gde već mnogo godina radi kao nastavnica turskog u dopunskoj školi.

Osnovu mi je pružila nastavnička diploma koju sam stekla u Turskoj. Sem toga, uvek sam se informisala o novostima u vezi sa nastavom turskog sa đacima koji su odrasli u Engleskoj ili su vrlo rano došli ovamo. Mom usavršavanju doprineli su nastavni materijali koje sam sama sačinila: pomoćna sredstva za učenje turskog pisma i materijali za vizualizaciju nastave, npr. kartice za igru *memory* s turskim slovima. Pribavljanje nastavnih materijala je inače često teško. U ponekoj knjižari je, istina, moguće naći mali broj turskih udžbenika, ali je pritom najčešće reč samo o najelegantnijim materijalima za početnike. Ova ponuda bi svakako morala biti proširena. Možda bi i tursko Ministarstvo obrazovanja u tom smislu moglo nešto da preduzme.